

Liite 6. Yhteysviranomaisen antaman ohjelmalausunnon huomiointi

Lupa- ja valvontavirasto antoi lausuntonsa hankkeen YVA-ohjelmasta 23.1.2026. Yhteysviranomaiselle toimitettiin 20 viranomaisten lausuntoa sekä seitsemän yksityishenkilöiden tai yhdistysten jättämää mielipidettä. Lausunnossaan yhteysviranomainen toteaa, että arviointiohjelma kattaa YVA-laissa ja -asetuksessa luetellut arviointiohjelman sisältövaatimukset.

Taulukossa 1 on esitetty ne asiat, jotka yhteysviranomaisen lausunnon mukaan tulee ottaa huomioon arvioitaessa hankkeen ympäristövaikutuksia. Taulukon oikeanpuoleisessa sarakkeessa on esitetty, miten yhteysviranomaisen lausunto on huomioitu arviointiselostuksessa.

Taulukko 1. Yhteysviranomaisen lausunnossaan esittämien vaatimusten huomiointi tehdyssä arviointityössä.

Yhteenveto yhteysviranomaisen antamasta lausunnosta 23.1.2026		Huomiointi arvioinnissa
Arvioinnin laajuus ja tarkkuus		
Yhteysviranomainen muistuttaa, että arviointiselostuksessa vaikutusten arvioinnin tulosten lisäksi myös arvioinnin toteutustapa (ts. käytetyt arviointimenetelmät ja yhteisvaikutusten arvioinnissa huomioitavat muut hankkeet) on kuvattava riittävän tarkasti ja siten, että lukijan on mahdollista arvioida tehtyjen arviointien riittävyyttä ja luotettavuutta. Arviointiselostukseen hankkeessa tarkasteltavat vaihtoehdot on kuvattava riittävän tarkasti siten, että hankkeen kaikkia vaihtoehtoja voidaan arviointiselostuksen pohjalta riittävän luotettavasti vertailla keskenään. YVA-menettelyn aikana tehtävät, tai jo tehdyt erillisselvitykset, tulee esittää osana arviointiselostusta.		YVA-selostuksessa kaikissa arvioinnin osa-alueiden kappaleissa on luku, jossa käytetyt arviointimenetelmät ja laaditut selvitykset on kuvattu. Yhteisvaikutusten arvioinnissa huomioitavat muut hankkeet ja vaikutusarviointi on kuvattu luvussa 19. Hankkeen vaihtoehtoja on vertailtu YVA-selostuksessa vaikutustyyppikohtaisissa luvuissa ja kootusti luvussa 20. Laaditut erillisselvitykset on esitetty osana arviointiselostusta sekä liitteinä.
Hankekuvaus ja hankkeen vaihtoehdot		
Yhteysviranomainen huomauttaa, että YVA-asetuksen mukaisesti hankkeessa nykyisen voimalinjan säilyttäminen tulisi esittää ns. 0-vaihtoehtona.		Hankkeen toteuttamatta jättämistä ei tarkastella YVA-menettelyssä, koska sähkönsiirtoa ei voida hoitaa nykyisellä kantaverkolla ja jo päätetyillä verkkoinvestoinneilla ilman haitallisia siirtokapasiteettirajoituksia tai vaarantamatta kantaverkon käyttövarmuutta. Nollavaihtoehdon puuttumista on käsitelty luvussa 4.2.2.
Yhteysviranomainen pitää hyvänä IMPERIA-hankkeen menetelmän käyttämistä. Tärkeää on, että arviointityön kulku sekä vaikutuskohteen herkkyyden ja vaikutuksen suuruuden määrittely esitetään ja perustellaan läpinäkyvästi ja niin, että lukijan on sitä mahdollista seurata.		Vaikutuskohteen herkkyyden, muutoksen suuruus ja vaikutusten merkittävyys kuvataan jokaisessa arviointikappaleessa (luvut 6–19) sekä kootusti YVA:n lopussa luvussa 20 Vaikutusten yhteenveto ja vaihtoehtojen vertailu. Vaikutusten merkittävyyden yleispiirteiset arviointikriteerit on esitetty luvussa 5 ja vaikutustyyppikohtaiset arviointikriteerit liitteessä 8.

Ympäristön nykytila	
Hankkeesta vastaavan tulee tämän yhteysviranomaisen lausunnon lisäksi yksityiskohtaisesti perehtyä myös muihin ohjelmasta annettuihin lausuntoihin ja mielipiteisiin, koska näissä on paikallistuntemukseen perustuvia huomioita ja korjausesityksiä arviointiohjelman tietoihin. Mahdolliset virheet ja puutteet tulee huomioida arviointiselostusta laadittaessa. Tarkastus on tarpeellista tehdä erityisesti luontoa, eläimistöä koskevien kohteiden ja rakennetun kulttuuriympäristön osalta, joita koskevia tietoja on täydennetty ja täsmennetty joissakin lausunnoissa ja mielipiteissä.	Annettuihin mielipiteisiin ja muiden lausuntoihin on perehdytty. Niissä esiintuvia asioita on otettu mahdollisuuksien mukaan huomioon arviointityössä sekä reittivaihtoehtoissa. Lausunnoissa on tuotu esille mm. karttoihin liittyviä epäkohtia, kuten vääriä paikannimiä tai kohdenimiä ja puutteita, kuten aluemaiset maakunnallisesti arvokkaat rakennetut kulttuuriympäristöt. Kartat on päivitetty lausunnoissa esitettyjen puutteiden tai epäkohtien osalta. Kulttuuriympäristöjen vaikutusarvioinnissa on otettava huomioon myös paikallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö. Tämä on huomioitu luvussa 8. Yhteisvaikutusten arvioinnissa huomioitavista hankkeista on lausunnon mukaan puuttunut Lamminnevan tuulivoimahanke. Hanke on lisätty luvussa 19 esitettyyn taulukkoon. Mielipiteissä esiin nostettuja asioita on käsitelty tarkemmin luvussa 7.4.
Arvioitavat ympäristövaikutukset	
Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan tulevassa arvioinnissa tulee kiinnittää mahdollisimman suurelta osin huomiota voimajohtojen sijoittamiseen olemassa olevaan johtokäytävään ja mahdollisesti samoihin pylväisiin olemassa olevan linjan kanssa. Vaikutusten merkittävyyden arviointi on syytä kiinnittää siihen muutokseen, joka uudesta voimajohtolinjasta aiheutuisi yhdessä jo olemassa olevan voimajohtolinjan vaikutusten kanssa.	Suunniteltu voimajohto sijoittuu pääosin nykyisen voimajohdon paikalle (jolloin vanha pylväs puretaan) tai nykyisen voimajohdon rinnalle samaan johtokäytävään. Näiden rinnalle on teknisinä vaihtoehtoina tuotu asutusta tai luontoarvoja kiertäviä lyhyitä reittivaihtoehtoja arviointia varten. Nykyisen voimajohdon paikalle sijoittuvassa vaihtoehdossa nykyisen voimajohdon paikalle sijoitetaan kaksi eri voimajohtoa, joista toiselle ei ole paikkaa nykyisissä pylväissä. Lisäksi nykyiset pylväsrakenteet ovat teknisen käyttöikänsä päässä, minkä vuoksi pylväät on vaihdettava. Uudet pylväät mahdollistavat kahden voimajohdon sijoittamisen nykyisen voimajohdon paikalle. Vaikutusten arvioinnissa on huomioitu uuden voimajohdon aiheuttama muutos verrattuna nykyisen voimajohdon jo nykytilassa aiheuttamiin vaikutuksiin.
Ihmisten elinolot, terveys, viihtyvyys	
Laskennalliset arviot tai mallinnukset sähkö- ja magneettikentistä juuri kyseisen hankkeen	YVA-selostuksessa esitetään laskennalliset arviot sähkö- ja magneettikentistä luvussa 7.3.1.

vaikutusalueen asutukseen on tärkeä esittää arviointiselostuksessa.	
Vaikutukset maa- ja metsätalouselinkeinojen harjoittamiseen tulee tuoda arviointiselostuksessa selkeästi esille. Myös hankkeen rakentamisen aikaiset vaikutukset ihmisiin tulee arvioida.	YVA-selostuksessa arvioidaan maa- ja metsätalouselinkeinojen harjoittamiseen kohdistuvia vaikutuksia luvussa 13 sekä rakentamisen aikaisia vaikutuksia ihmisiin luvussa 7.
Yhteysviranomainen painottaa, että ihmisiin ja erityisesti ihmisten terveyteen kohdistuvien vaikutusten arvioinnin tulee olla perusteellista ja läpinäkyvää. Kiinteistöjen omistajien näkemykset on hyvä ottaa huomioon ja tiedottaa asianosaisia edelleen aktiivisesti hankkeen etenemisestä.	YVA-selostuksessa arvioidaan ihmisten terveyteen kohdistuvia vaikutuksia luvussa 7. Annetuissa mielipiteissä ja saadussa palautteessa esitettyjä huolia ja näkemyksiä on otettu huomioon arvioinnissa. Arviointimenettelyssä arviotaviin reittivaihtoehtoihin on lisätty uusia teknisiä vaihtoehtoja asukkailta tulleiden palautteiden perusteella. Maanomistajiin on oltu yhteydessä YVA-menettelyn aikana ja yhteydenpitoa jatketaan.
Maisema	
Maisemavaikutusten osalta tulee tarkistaa ajantasaiset aineistot maakunnallisesti arvokkaiden rakennettujen kulttuuriympäristöjen osalta. Lisäksi lausunnoissa todetun mukaisesti hankkeen vaikutusalueella Hirvisuon sähköaseman läheisyydessä on rakennettua kulttuuriympäristöä ja tämän osalta on otettava huomioon mahdolliset selvittämisen täydennystarpeet.	Maiseman ja kulttuuriympäristön arvokohteet on tarkastettu ja huomioitu arvioinnissa. Kanta-Kokkolan kyläasutuksen vaiheyleiskaavaan merkitty paikallisesti merkittävä kulttuurihistoriallinen kohde rk-2 on huomioitu vaikutusarvioinnissa. Tässä kohtaa on YVA-selostukseen otettu mukaan tekninen vaihtoehto Hirvineva 2. Vaikutusten arviointityössä ei ole tunnistettu rakennetun kulttuuriympäristön selvittämisen täydennystarpeita.
Luonto ja eläimistö	
Arviointiohjelman luontotyyppi- ja kasvillisuus selvitysten menetelmäkuvauksesta ei käy ilmi, onko koko johtoreitti selvitetty maastossa vai onko maastoselvityskohteet valittu paikkatietotarkastelun avulla. Mikäli luontotyyppi- ja kasvillisuus selvitysten maastoselvityskohteet on valittu paikkatietotarkastelulla, tulee maastoselvitysten kohdentamiseen tehty tarkastelu, sen lähtöaineistot, menetelmät ja tulokset kuvata selostuksessa.	Luontotyyppi- ja kasvillisuus selvitysten menetelmäkuvaus on kuvattu YVA-selostuksen luvussa 9.3.
Arviointiohjelman kappaleessa 6.5.2 Vaikutusten arviointi ja käytettävät menetelmät kappaleessa on mainittu, että pienten virtavesien luonnontilaisuutta arvioidaan PUROHELMi-hankkeessa tuotetun aineiston avulla. Yhteysviranomainen korostaa, että pelkästään paikkatietopohjaisen mallinnetun	Kesän 2025 maastoselvitysten yhteydessä on tarkistettu myös lähtötietojen perusteella mahdolliset luonnontilaiset pienvedet. Maastoselvityksissä ei havaittu luonnontilaisia noroja eikä luonnontilaisiin

aineiston perusteella ei voi sulkea vesilain 3 luvun 11 § tarkoittamaa luonnontilaista noroa pois. Mikäli noron uomaan on tarkoitus kohdistaa sen tilaa muuttavia toimenpiteitä, on luonnontilaisuus varmistettava toisistakin saatavilla olevista paikkatietoaineistosta ja tarvittaessa maastossa.	pienvesiin kohdisteta toimenpiteitä. Asiaa on käsitelty luvuissa 9 ja 16.
Linnuston ja luontodirektiivin liitteen IV (a) direktiivilajien selvityksiin on tarpeen kiinnittää huomiota arviointiselostusta laadittaessa.	Suunnitellun voimajohdon reittivaihtoehtojilla on tehty maastonselvityksiä linnuston, kasvillisuuden ja liito-oravan osalta. Selvitysten yhteydessä on huomioitu myös muiden EU:n luontodirektiivin liitteen IV (a) lajien esiintymistä ja mahdollisia lisääntymis- ja levähdyspaikkoja. Arviointiselostuksen luvuissa 9, 10 ja 17 kuvataan selvitykset ja niiden tulokset.
Yhteysviranomaisen muistuttaa, että hankkeen selvitystoissa on tarpeen varmistaa, että maastossa koottu havaintotieto erityisesti tiukasti suojeltujen lajien osalta kirjataan mahdollisimman pian Lajitietokeskuksen tietokantaan.	Maastossa tehdyt lajihavainnot tallennetaan lajitietokeskuksen tietokantaan YVA-selostuksen valmistuttua.
Linnusto	
Yhteysviranomaisen pitää hyvänä arviointiohjelmassa esitettyä linnuston törmäysriskien lieventämistä voimajohtolinjaan sijoitettavilla huomiorakenteilla. Törmäysriskialteimmat johto-osuudet, joille rakenteet asennetaan, tulee esittää arviointiselostuksessa karttapohjalla.	YVA-selostuksen liitteen 1 kartoilla esitetään, minne lintujen törmäysriskien lieventämiseen tarkoitettuja huomiomerkintöjä voimajohdon ukkosjohtimiin suositellaan asennettavaksi.
Yhteysviranomaisen pitää asianmukaisena, että linnustoa koskevassa vaikutusten arvioinnissa hyödynnetään Tiira- havaintoaineistoa merkittäviltä pesimä-, levähdys- ja kerääntymisalueilta. -- Yhteysviranomaisen kuitenkin kehottaa tarkastelemaan havaintoja useammalta vuodelta kattavan havaintoaineiston varmistamiseksi ja hyödyntämään aineistoa tarvittaessa myös muilla alueilla kuin linnuston kannalta ennakkoon merkittäviksi arvioiduilla alueilla.	Arvioinnissa on hyödynnetty Keski-Pohjanmaan ja Suomenselän lintutieteellisten yhdistysten viiden vuoden ajalta keräämää Tiira-aineistoa. Lisäksi on hyödynnetty laji.fi havaintoja sekä muiden hankkeiden yhteydessä laadittujen linnustonselvitysten tuloksia (mm. Arctial alumiinitehdas ja Purmon tuulivoimahanke).

Yhteysviranomaisen huomauttaa, että Suomen ympäristökeskuksen ja ympäristöministeriön laatiman Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi – oppaan (LUOPAS-oppas) suositusten mukaisesti pesimälinnustoa koskevan maalintujen kartoitusmenetelmän laskentakertoja tulisi olla vähintään kolme (3). -- LUOPAS-oppaan suositusten mukaisesti levähtäjälaskenta tulisi suorittaa siten, että laskenta toistetaan huhtikuun alun ja kesäkuun alun välillä 10–15 kertaa ja heinäkuun alun ja marraskuun lopun välillä 15–20 kertaa. Yhteysviranomaisen toteaa, että edellä mainittujen linnustoselvitysten osalta mahdolliset poikkeamiset LUOPAS-oppaan suosituksista on perusteltava osana vaikutusten arviointia.	Voimajohdon sijoituessa pääosin nykyisen paikalle metsä- ja maatalousvaltaiselle alueelle hankkeen muutos pesimälinnuston elinympäristöihin on vähäinen. Suunniteltujen uusien maastokäytävien (1–10 kilometriä) alueille tehty pesimälinnustoselvitykset tehtiin yleisesti käytetyllä kahden laskentakerran menetelmällä touko- ja kesäkuussa. Pesimälinnustoselvityksissä kaksi laskentakertaa katsottiin antavan riittävän yleiskuvan lajistosta voimakkaasti ihmisvaikutteisessa elinympäristössä. Lisäksi kolmas laskentakerta keskittyy pitkälti kanalintujen soidinaikaan eikä Laji.fi aineistossa ole kanalintuhavaintoja tai Metsähallituksen soidinpaikka-aineistossa metson soidinpaikkoja voimajohtoreitillä. Suunnitellun ja nykyisen voimajohdon varrelle sijoittuvilta merkittäviltä muuttolintujen levähdysalueilta tehtiin levähtäjälaskennat syksyllä 2025 (12 maastopäivää). Lepäilijälaskenta rajattiin vain syysmuuttokauteen, koska kurkien syyslepäily katsottiin keskeiseksi linnustollisesti arvokkailla alueilla ja tämä saatiin selvitettyä. Yhteen maastokauteen keskittyvät selvitykset nähtiin riittäväksi vaikutusten arviointiin, koska voimajohto sijoittuu nykyisen paikalle ja saatavilla oli lähtötietoina MAALI-alueiden kuvaukset sekä kattava Tiira havaintoaineisto ja Suomen lajitietokeskuksen aineistot. Vaikutusten arvioinnissa on käytetty lähtötietoina myös muihin lähistölle sijoittuviin hankkeisiin tehtyjä linnustoselvityksiä (Arctial alumiinitehdas ja Purmon tuulivoimahanke), Tiira havaintoaineistoja sekä Suomen lajitietokeskuksen ja Metsähallituksen soidinpaikka-aineistoja. Linnustoselvitysten menetelmäkuvaukset on esitetty YVA-selostuksen luvussa 10.
Äärimmäisen uhanalaiseen peltosirkkuun kohdistuvat vaikutukset tai niiden poissulkeminen lievennyskeinoilla tulee arvioida osana vaikutusten arviointia. Lapuanjoki on lajin kannalta tärkeää esiintymisaluetta.	Hankkeen vaikutukset peltosirkkuun on arvioitu luvussa 10.4.
Liito-orava	
Liito-oravan maastoselvitysten kohdentamiseen käytetty menetelmä on kuvattava arviointiselostuksessa tai sen liitteissä.	Liito-oravan maastoselvitykset ja käytetyt menetelmät on kuvattu luvussa 17.2.

Yhteysviranomaisen muistuttaa, että lisääntymis- ja levähdyspaikkojen arvioinnissa ja siten myös mahdollisissa tarvittavissa selvitysten täydennyksissä on syytä tunnistaa, että aikaisemmin tunnistettu laji ja lisääntymispaikka on sellaiseksi arvioitava, jos on riittävän todennäköistä, että laji voi paikalle palata --. Tämä siis tarkoittaa, että lajin ei tarvitse olla kaikissa tilanteissa kyseessä olevasta paikasta löydettävissä tai sen ei tarvitse käyttää paikkaa jatkuvasti.	Liito-oravalle potentiaalisia lisääntymis- ja levähdyspaikkoja on havainnoitu maastossa ja tunnistetut kohteet on kuvattu selostuksessa luvussa 17.3.
Viitasammakko	
Viitasammakkoon kohdistuvat mahdolliset haitalliset vaikutukset tulee poissulkea osoittamalla lajin potentiaaliset lisääntymis- ja levähdyspaikat kartalle ja arvioimalla, miten niihin kohdistuvat haitalliset vaikutukset on mahdollista poissulkea. Yhteysviranomaisen huomauttaa, että viitasammakolle soveltuvat elinympäristöt ovat tyypillisesti soveltuvia myös luontodirektiivin liitteen IV (a) sudenkorennoille.	Viitasammakolle potentiaaliset lisääntymis- ja levähdyspaikat on esitetty kartalla luvussa 17.3 ja selostuksen liitteenä 1 olevilla kartoilla. Vaikutuksia ja niiden ehkäisyä ja lieventämistä on arvioitu luvuissa 17.3 ja 17.4. Luontodirektiivin liitteen IV (a) sudenkorennoille potentiaaliset elinympäristöt on kuvattu luvussa 17.3.
Lepakot	
Arviointiohjelmassa on tunnistettu lepakoille soveltuvia ihmisen luomia lisääntymis- ja levähdyspaikkoja. Yhteysviranomaisen toteaa, että näiden lisäksi tulee arvioida myös luonnonympäristöön sijoittuvien talvehtimispaikkojen esiintyminen. Luonnonympäristöihin sijoittuvien lepakoiden talvehtimispaikkojen esiintyminen hankkeen vaikutusalueella tulee poissulkea paikkatietotarkastelun avulla tai tarvittaessa maastaselvityksin.	Lepakoiden mahdollisia talvehtimispaikkoja on havainnoitu muiden maastaselvitysten yhteydessä sekä paikkatietotarkasteluna. Hankkeen vaikutusalueelta ei tunnistettu luonnonympäristöön sijoittuvia lepakoiden talvehtimispaikkoja. Lepakoista on kerrottu luvussa 17.3.
Saukko	
Vesistön äärellä elävien lajien osalta puuston poiston ja muun rantakasvillisuuden poiston haitalliset vaikutukset tulee arvioida arviointiselostuksessa.	Vaikutusten arvioinnissa on huomioitu puuston poisto uomien läheisyydestä. Asia on huomioitu pintavesiä (luku 16), kasvillisuutta (luku 9) ja eläimistöä (luku 17) arvioivissa kappaleissa.
Suursimpukat	
Suursimpukoihin kohdistuvat hankkeen mahdolliset kielteiset vaikutukset ja tarpeelliset lieventämiskeinot on tarpeen tunnistaa arviointiselostukseen.	Suursimpukat on huomioitu vaikutusten arvioinnissa luvussa 16 sekä Ähtävänjoen Natura-arvioinnissa (liite 4).
Natura 2000 -verkoston alueet	
Ähtävänjoen Natura 2000 - alueen selvityksen perusteella ei voida sulkea pois kyseisen alueen suojeluperusteena oleviin luonnonarvoihin kohdistuvia merkittäviä heikentäviä vaikutuksia.	Ähtävänjoen Natura-alueelle on laadittu luonnonsuojelulain 35 §:n mukainen Natura-arviointi.

Lupa- ja valvontaviraston luonnonsuojeluyksikkö toteaa, että Ähtävänjoen (FI0800110) Natura 2000 -alueen osalta tulee laatia luonnonsuojelulain 35 §:n mukainen Natura-arviointi.	Natura-arvioinnista on laadittu julkinen (liite 4a) ja vain viranomaiskäyttöön tarkoitettu versio (liite 4b).
Pinta- ja pohjavedet	
Pintavesien osalta nykytilan kuvaukseen on tarpeen lisätä hankealueen kartta, jossa on esitetty norot, uomat ja ojat. Vesistövaikutusten arviointia tulee tarkentaa vaikutusalueen sekä metsänhakkuiden ja ojitusten aiheuttaman kuormituksen osalta. Yhteysviranomaisen muistuttaa, että hankealueella siirrettävien ojien osalta on laadittava aikanaan ojitussilmoitukset, joihin on liitetty vesienhallintasuunnitelma.	Pienet virtavedet, jotka voimajohto ylittää on kuvattu YVA-selostuksessa (taulukko 16–2) ja ne on esitetty liitteen 1 kartoilla. Ojia ei ole esitetty erikseen kartoilla, koska ne eivät ole vesistöjä eivätkä vesilain suojelema luontotyyppisiä (VL 2:11 §). Ojat ovat havaittavissa pohjakartoilla. Vesistövaikutusten arvioinnissa on huomioitu metsän raivaamisen ja ojitusten aiheuttama vesistökuormitus. Nykyisen ja suunnitellun voimajohdon alueella on paljon peltoja ja jo nykyisin paljon ojitettuja ja salaojitettuja alueita, eikä näiden suhteen suunnitellun johdon suunnittelussa ole tunnistettu tarpeita muuttaa ojituksia. Määrällisiä vaikutuksia pintavesiin ei aiheudu, joten vesienhallintasuunnitelmalle eikä ojitussilmoituksille ole tarvetta.
Arviointiselostuksessa on arvioitava happamien sulfaattimaiden kaivuun väliaikaista ja pysyvää vaikutusta pintavesiin enimmäisvaikutuksen mukaisesti.	Fingridillä on toimintaohjeet happamien sulfaattimaiden esiintymisriskin alueilla toimimiseen. Happamien sulfaattimaiden mahdollinen vaikutus pintavesiin on arvioitu luvussa 16.
Uudenkaarlepyyn Kainuunkankaan pohjavesialueelle suunnitellut voimajohdon pylväiden sijainnit tulee osoittaa kartalle. Sekä vanhojen voimajohtorakenteiden purkamisen sekä uusien rakenteiden perustamisen vaikutukset tulee arvioida sekä pohjaveden määrään että laatuun.	Pylväspaikkojen sijoittaminen Kainuunkankaan pohjavesialueelle tarkentuu vasta yleissuunnitteluvaiheessa. Arvio pylväiden lukumäärästä ja sijoituksesta on esitetty luvussa 15. Pohjavesivaikutuksia sekä rakentamisen että purkamisen aikana on arvioitu luvussa 15.
Maa- ja kallioperä	
Yhteysviranomaisen toteaa, että hankkeen suunnittelussa tulee tunnistaa mustaliuske-esiintymät potentiaalisilla pylväspaikoilla ja arvioitava pylväspaikkojen siirron, urakoitsijoiden koulutuksen tai muiden lieventämiskeinojen tarpeellisuutta.	Mustaliuskeiden esiintyminen suunnitellun voimajohdon reitillä on kuvattu YVA-selostuksen luvussa 15.2. Fingridin toimintaohjetta happamien sulfaattimaiden esiintymisriskin alueilla noudatetaan myös mustaliuskeen riskialueella.
Muut ympäristövaikutukset	
Liikennevaikutusten tarkastelua ei ole tarpeen esittää arviointiselostukseen ohjelmassa esitettyä syvällisemmin.	Liikenteen nykytila ja hankkeen vaikutukset on esitetty tiiviisti luvussa 13.
Yhteysviranomaisen katsoo, että ilmastovaikutukset voidaan esittää arviointiselostuksen ohjelmassa	Ilmastovaikutukset on arvioitu YVA-ohjelmassa esitetyn mukaan selostuksen luvussa 6.

esitetyn mukaisesti eikä näitä ole tarpeen tarkastella arviointiohjelmassa esitettyä syvällisemmin.	
Maankäyttöön kohdistuvien vaikutusten osalta arviointiselostuksessa tulee huomioida Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavassa olevat merkinnät ja näiden suunnittelumääräykset.	Maakuntakaavojen määräykset on huomioitu vaikutusten arvioinnissa luvussa 12.
Yhteisvaikutukset	
Vaikka YVA-lainsäädännön mukaan yhteisvaikutuksia tulee arvioida vain suhteessa olemassa oleviin ja hyväksyttyihin hankkeisiin, yhteysviranomainen suosittelee vahvasti ottamaan arvioinnissa huomioon myös muut hankkeen lähiympäristössä eri vaiheissa suunnitteilla olevat maankäyttöhankkeet sekä toteuttamaan arviointiselostukseen kattavan yhteisvaikutusten arvioinnin.	Yhteisvaikutusten arvioinnissa huomioitua hankkeita ja vaikutusten arviointi on kuvattu luvussa 19. Hankkeiden tilanteet on tarkistettu 9.3.2026 suoraan hanketoimijoilta ja päivitetty YVA-selostukseen.
Osallistumisen järjestäminen	
Viestintään ja vuorovaikutteisuuteen on syytä edelleen panostaa arviointiselostusvaiheessa.	Hankkeen viestintä ja vuorovaikutus on järjestetty samoin kuin YVA-ohjelmavaiheessa. Maanomistajia johtoreitin läheisyydessä on tiedotettu kirjeitse, ja käytössä on koko YVA-menettelyn ajan ollut Fingridin karttapalautepalvelu. YVA-menettelyn yhteydessä on järjestetty kaksi seurantaryhmän tapaamista ja kaksi yleisötilaisuutta sekä kaksi yleisötilaisuutta järjestetään vielä syyskuussa 2026 YVA-selostuksen nähtävilläoloaikana.
Hankkeesta vastaavan tulee tutustua kaikkiin YVA-ohjelmasta annettuihin mielipiteisiin ja varmistaa, että niissä esitettyihin huolenaiheisiin (ts. hankkeen vaikutuksiin) kiinnitetään riittävästi huomiota arviointiselostuksen laatimisessa. Vaikka YVA-menettely ei mahdollista vaikutusten kiinteistökohtaista tarkastelua, on selostuksessa mahdollista kootusti ja yleisellä tasolla esittää vastaukset mielipiteissä toistuvasti esille nouseviin huolenaiheisiin.	Annettuihin mielipiteisiin on perehdytty ja niissä esiintuvia asioita on otettu mahdollisuuksien mukaan huomioon arviointityössä sekä reittivaihtoehdoissa. Mielipiteissä esiintuneet asiat ja niiden huomioiminen on esitetty YVA-selostuksen luvussa 7.4.